

Hänvisning
Ärendenummer enligt er begäran 21.2.2025
RP 221/2024 rd

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson
Ida-Mari Elfving-Gustafsson
telefon +358 (0)18 25000 (växel)
ida-mari.elfving-gustafsson@regeringen.ax

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande över regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tobakslagen

Ålands landskapsregering har 21.02.2025 mottagit en begäran från riksdagens social- och hälsovårdsutskott om utlåtande angående regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av tobakslagen. Avsikten med ändringen är att införa en definition av rökfria nikotinprodukter, omfattande nikotinpåsar och produkter som har en nära likhet med sådana, i lagstiftningen. I huvudsak är syftet att bestämmelserna om rökfria nikotinprodukter i stort sett ska motsvara tobakslagens bestämmelser om tobaksprodukter och nikotinvätskor. De föreslagna ändringarna omfattar gräns för nikotinhalt, förbud mot karakteristiska dofter och smaker med undantag av mentol och mint. Utformningen på förpackningarna ska förenhetligas och vara försedda med hälsovarningar. Detaljhandeln med produkterna görs tillståndspliktig och partihandeln anmälningspliktig samtidigt som distansförsäljningen av produkterna förbjuds. Mängdgränser och tidsgränser för införsel införs och för övervakningen av produkterna och försäljningen tas en avgift ut. Dessutom föreslås det att användningen av rökfria nikotinprodukter ska förbjudas i lokaler och på utomhusområden som används av daghem eller läroanstalter som ger förskoleundervisning, grundläggande utbildning, yrkesutbildning eller gymnasieutbildning och på utomhuslekplatser. Därtill föreslås att det ska vara förbjudet för personer under 18 år att inneha och importera alla slags tobakssurrogat.

Lagstiftningsbehörigheten

I enlighet med 18 § 12 och 22 punkterna i självstyrelselag (1991:71) för Åland (nedan självstyrelselagen) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om hälso- och sjukvård och näringsverksamhet, med de undantag för hälso- och sjukvården som föreskrivs i 27 § 24, 29 och 30 punkterna. Enligt 27 § 10 punkten i självstyrelselagen hör konsumentskydd till rikets behörighet samt i enlighet med 27 § 12 punkten i självstyrelselagen hör utrikeshandel och handelspolitiska begränsningar rörande in- och utförsel av varor till

rikets behörighet. Rätten till begränsningar i fråga om utrikeshandeln av andra orsaker än handelspolitiska ska dock, enligt motiven till självstyrelselagen, bedömas utgående från det rättsområde som åtgärden i sakligt hänseende närmast hänförs till. Till den del en landskapslag reglerar import av tobaksprodukter och relaterade produkter hör bestämmelserna till området för hälso- och sjukvården och är således landskapets behörighet enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen. Skyddande av hälsan hos dem som använder tobaksprodukter eller som på annat sätt utsätts för skadeverkningar till följd av nyttjandet av tobak eller relaterade produkter är på Åland landskapets myndigheters och lagstiftande organs ansvar.

I såväl tobak som i relaterade produkter ingår hälsofarliga kemikalier. Med hälsofarliga kemikalier avses gifter i enlighet med 27 § 30 punkten självstyrelselagen, för vilka riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om framställning och fastställande av deras användningsändamål. I 30 § 8 punkten i självstyrelselagen framgår att förvaltning, som enligt lagstiftningen om framställning och användning av hälsofarliga kemikalier ankommer på en riksmyndighet, ska i landskapet handhas av landskapsregeringen eller av någon annan i landskapslag utsedd myndighet. I dagsläget regleras innehållet och begränsning av nikotin i nikotinpåsar på Åland med stöd av 1 § 1 mom. landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (nedan kemikalieblankettlagen) och 45 b § 1 mom. i kemikalielagen (FFS 599/2013), tillämplig på Åland genom kemikalieblankettlagen.

Landskapsregeringens utlåtande

Regeringens proposition omfattar rättsområden inom landskapets egen lagstiftningsbehörighet, varför landskapsregeringen noterar att riksdagens social- och hälsovårdsutskott sänt propositionen till landskapsregeringen för kännedom. Landskapsregeringen kan med anledning av ovanstående inte ta ställning till det materiella innehållet i lagförslaget och avger därmed inget utlåtande.

Minister

Arsim Zekaj

Specialsakkunnig

Ida-Mari Elfving-Gustafsson